

**ГОДИШНА ПРОГРАМА
ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В
ОБЩИНА КОЗЛОДУЙ
ЗА 2025 г.**

Настоящата Програма е разработена в изпълнение на чл. 26 а от Закона за народните читалища (ЗНЧ), съгласно представените предложения от председателите на Народните читалища в община Козлодуй за дейността им през 2024 г.

Съгласно чл. 2 от ЗНЧ, читалищата са юридически лица с нестопанска цел. Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни институции в населените места.

Изготвянето на Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Козлодуй за 2025 г. цели обединяване на усилията за по-нататъшно развитие и утвърждаване на читалищата като важни обществени институции, съхраняващи културната идентичност на общината и региона и допринасящи за развитието на българската култура.

По предложение на Министерството на културата през 2017 г. българските читалища бяха вписани в регистъра на ЮНЕСКО за опазване на добрите практики за опазване на нематериалното културно наследство. Като мотиви за вписването на читалищата от ЮНЕСКО са посочили, че институцията на българското читалище е място, където по-възрастните членове на обществото предават културно наследство на младите.

Читалищата са уникален европейски феномен и са част от нематериалното културно наследство на човечеството. Те са най-широката основа, върху която се изгражда българската култура.

I. АНАЛИЗ НА РЕСУРСИТЕ.

На територията на община Козлодуй работят и развиват дейност 5 читалища:

- Народно читалище храм-паметник „Христо Ботев – 1879“, гр. Козлодуй;
- Народно читалище „Н. Й. Вапцаров – 1927“, с. Хърлец;
- Народно читалище „Яким Деспотов – 1899“, с. Гложене;
- Народно читалище „Заря – 1911“, с. Бутан;
- Народно читалище „Будител – 1926“, с. Крива бара.

От 01 януари 2018 г. влязоха в сила приетите промени в Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ), засягащи и читалищата. Същите се изразяват в прехвърлянето на регистрацията на юридическите лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) от окръжните съдилища в Агенция по вписванията. Сроктът за пререгистрация на всички ЮЛНЦ в специалния Регистър на юридическите лица с нестопанска цел вече тече и съгласно §25, ал.1 на ПЗР на ЗЮЛНЦ изтича към 31.12.2020 г.

Всички читалища в общината са съдебно регистрирани съобразно Закона за народните читалища (ЗНЧ), някои от които вече и в Регистъра на ЮЛНЦ, а също така са вписани и в Регистъра на народните читалища към Министерството на културата. Управляват се от Настоятелства и набират средства от членски внос, художествено-творческа и информационна дейност, държавна субсидия и субсидия от общинския бюджет, наеми от движимо и недвижимо имущество, дарения и други приходи, съгласно чл. 21 от ЗНЧ.

Съгласно чл. 17, ал. 2, т. 6 от ЗНЧ, председателят е този, който сключва и прекратява трудовите договори със служителите, съобразно бюджета на читалището и въз основа решение на настоятелството. Всяко читалище има ангажирани лица, като техният брой варира в зависимост от големината на населеното място и мащабите на читалищната дейност. Работещите в читалищата носят много отговорности. Дейностите, които

извършват, изискват знания от различни области. От тяхната компетентност и умения да работят с хора се определя обликът на читалищната институция и развитието на дейностите. В читалищните дейности са ангажирани и хонорувани професионалисти – художествени ръководители, преподаватели, музиканти, хореографи, консултанти, творци, технически лица. Необходимо е, от страна на ръководствата на читалищата, ежегодно да се планират и изпълняват дейности по повишаване квалификацията на персонала съобразно изискванията на нормативната уредба и повишаване качеството на предоставяните дейности.

През 2024 г. петте читалища в община Козлодуй са субсидирани с държавна субсидия в размер на 355 845 лв. Стандартът за една субсидирана бройка е в размер на 16 945 лв. Спрямо предходната година е увеличен с 2 448 лв. В него са разчетени средства за дейност, за заплати, други възнаграждения и плащания на персонала, осигурителни вноски и издръжка, средства по Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Тази сума е получена за 21 бройки субсидирана численост. Държавната субсидия се разпределя от комисия, определена със заповед на кмета.

Общинската субсидия се разпределя при строго спазване на Закона за народните читалища, въз основа на Годишната програма за читалищната дейност на всяко читалище и съобразно Механизъм за разпределение на общинска годишна субсидия за читалищата със средства от собствени приходи на община Козлодуй. През 2018 г. от ОбС е прието допълнение към Механизма, според което читалищата получават допълнителна сума, част от общинската субсидия, за поддръжка на читалищната сграда, съгласно чл. 23, ал. 2 от Закона за народните читалища.

Общият брой на читалищните членове на територията на община Козлодуй е над 350 души. В читалищата работят активно близо 600 самодейци, от които повечето от половината са деца. Художествените колективи и школи имат читалищни, общински, национални и международни изяви през годините. Към всички читалища на територията на община Козлодуй функционират библиотеки.

Анализирайки и обобщавайки ресурсите за читалищна дейност в общината, може да се направи следния извод: народните читалища са основен и стабилен фактор в развитието на местната култура в частност, и като цяло – на българската култура. Все повече те се очертават не само като културни центрове, но и като такива на гражданското общество.

II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ.

Основната цел на програмата е обединяване на усилията за по-нататъшно развитие и утвърждаване на читалищата в община Козлодуй като културно-просветни средища с активни културни, информационни, социални и граждански функции.

Настоящата програма има за цел да подпомогне организирането и реализацията на комплекса от дейности, както и да съдейства за повишаване активността на читалищните ръководства с цел създаване на благоприятна творческа среда за всички възрастови групи, ползващи услугите на народните читалища.

• Цели и приоритети:

- Опазване на културно-историческото наследство и националните традиции;
- Работа в посока изграждането на ценностна система у децата и младежите;
- Осигуряване на по-добра, по-съвременна и по-висококачествена образователна, културна, социална и информационна среда на населението;
- Оказване на методическа помощ и съдействие за повишаване квалификацията и информираността на читалищните ръководства;
- Разширяване на съдържателния и социалния обхват на читалищната дейност за привличане на по-широк кръг население;
- Развитие на ползотворното сътрудничество между читалищата на територията на община Козлодуй, региона и страната;

• Библиотечна дейност:

- Обновяване на библиотечния фонд в зависимост от читателските интереси;
- Подобряване дейността на библиотеките, съобразена с интересите и нуждите на

населението, чрез различни форми на културно-масовата работа;

– Осъществяване на изложби, свързани с бележити дати на личности и събития от местен, регионален и национален характер;

– Провеждане на срещи и литературни четения на новоиздадена литература и млади автори.

• **Културно-просветна дейност и любителско художествено творчество:**

– Осъществяване на културният календар за читалищните прояви;

– Повишаване на художественото и жанрово разнообразие на културните мероприятия;

– Участие в културните мероприятия на Общината;

– Честване на официалните и традиционни празници, сборове и годишнини;

– Провеждане на мероприятия, свързани със съхраняването, развитието и популяризирането на местни традиции и обичаи;

– Развитие и подпомагане дейността на съществуващите и създаване нови самодейни групи, състави, кръжоци и клубове.

• **Работа по проекти**

За да продължи да се развива културния живот в общината, е необходимо координирано сътрудничество между културните институции и използване възможността за кандидатстване по различни програми с проекти за финансиране на дейностите им. С тяхна помощ читалищата ще допринесат за задоволяване на определени обществени потребности. Това е възможност за всяко едно читалище да реализира своя цел чрез осигуряване на алтернативно финансиране. Общината е партньор и винаги ще подпомага техните усилия в тази насока.

III. ДЕЙНОСТИ.

Библиотечната дейност е една от основните дейности на читалищата. Задачата на читалищните библиотеки е и през 2025 год. да функционират и да се развиват като динамичен информационен център, съчетаващ традицията с модерните технологии. Читалищните библиотеки са място и за много различни културни събития, както и за организирани и неформални срещи на общността. В община Козлодуй функционират 6 читалищни библиотеки.

Законът задължава читалищата да извършват безплатно информационно обслужване на гражданите, изграждане на компютърни зали и центрове. Читалищните библиотеки са длъжни да дават възможност на жителите по места да имат безплатен достъп до библиотечния фонд, както и задължително да осигурят абонамент на поне един местен и национален ежедневник. Задължение на настоятелствата е ежегодното обогатяване и обновяване на библиотечния фонд чрез покупка и дарения, съобразно Закона за обществените библиотеки.

През 2024 г. читалищата кандидатстваха по проекти към Министерството на културата, свързани с библиотечната дейност.

НЧХП „Христо Ботев – 1879”, гр. Козлодуй кандидатства по проект „Читалища”, очаква се одобрение.

Народно читалище „Н. Й. Вапцаров – 1927”, с. Хърлец има спечелен проект за финансова подкрепа на библиотеките при обновяване на фондовете им с книги и други информационни източници на стойност 1320.13 лв.

Народно читалище „Яким Деспотов – 1899”, с. Гложене има спечелен проект по програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност” 2024 г. на стойност 1229,00 лв.

Народно читалище „Заря – 1911”, с. Бутан има спечелен проект по програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност” 2024 г. на стойност 1499,97 лв.

Културен живот – организиране на празненства, концерти, чествания, развиване и подпомагане на любителското художествено творчество.

В изграждането на художествената продукция и нейното осъществяване участват различни възрастови групи – деца, младежи и възрастни, които според своите предпочитания осмислят свободното си време и същевременно създават културен продукт, който се представя в различни общински, регионални, национални и международни събития. Основно място в културния живот заемат утвърдените културни традиции и обменът на културни продукти и идеи. Ежегодните традиционни празници и събития спомагат за изява на постоянно действащите групи и индивидуални изпълнители, за приемствеността между поколенията и обмяна на добри практики, тъй като те са предназначени за всяка възрастова група и се проявяват във всички сфери на изкуството. Съществена част от дейността на читалищата е грижата за разширяване и развитие на **любителското художествено творчество**. Създават се нови съвременни форми на любителското творчество, отговарящи на интересите на младото поколение. Осигуряват се условия за тяхното развитие.

Успешно се реализират мащабните културни прояви, станали традиция за общината или населеното място: Национален фестивал на любителското творчество „Пей и танцувай за Бутан”, Фолклорен събор „Огоста пее” в Гложене, среща на калушарските дружини в с. Хърлец под надслов „Калуш – танц за здраве, предаван от поколение на поколение”, Фестивал на таланта в жанра на популярната песен, с участието на деца от цяла България „Гласът на реката”, гр. Козлодуй.

Читалищните колективи на територията на община Козлодуй участват активно в реализирането на публичните прояви на Община Козлодуй, в местни, регионални, национални и международни форуми, конкурси и фестивали в страната и чужбина съобразно жанровата им определеност.

Културно-просветна дейност – събиране и разпространяване на знания за родния край, запазване на обичаите и традициите и утвърждаване на националното самосъзнание.

Читалището е най-естественият мост между миналото и съвремението. Ролята му при създаването, укрепването и възпроизвеждането на традициите и културата по места е незаменима. Основните цели и задачи в тази насока са:

- опазване на фолклора и традиционното народно богатство и създаване на условия и възможности за тяхното развитие и популяризиране. Във всички читалища функционират любителски състави за фолклор, чиято дейност е да събират и представят националното фолклорно богатство в различните му жанрови форми.

- целенасочена работа по възстановяване на празнично-обредния календар и местните традиции и обичаи. Читалищата организират възстановяват автентични обичаи и местни празници, характерни за даденото населено място. Забелязва се повишаващата роля на читалищата в представянето на българските празници и обичаи. Всички народни читалища в общината организират и прояви свързани с традиционния битов и православен календар, като отпразнуване на Йордановден, Бабинден, Трифон Зарезан, Баба Марта, Лазаровден, Цветница, Великден, Коледа и др.

Читалищата трябва да създават условия за приемственост на традицията и обновяването и с адекватни за съвремението прояви, задоволяващи исканията на младите хора – клубове по интереси, кръжоци, школи по музика и танци и др. Тяхна задача е да привлекат в управлението и творческите формации млади хора, съпричастни на читалищното дело, които чрез социалните мрежи да общуват и популяризират читалищното дело.

Социалната дейност на читалищата постоянно разширява своя обхват. Читалищата все повече се утвърждават като социално значимо място за общуване и контакти, реализиране на успешни социални практики и дарителски акции. Повишава се ролята на читалищата за социална и културна интеграция на различни социални и етнически общности, инициране на доброволческа дейност, работа с различни възрастови групи, работа с хора с увреждания и осигуряване на достъп на тези хора до дейността на читалището.